

C/2024/3663

26.6.2024

**Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών – Τοπικοποίηση της παραγωγής ενέργειας: ο ρόλος της γεωθερμικής ενέργειας
(Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)**

(C/2024/3663)

Εισηγητής: József Ribányi (HU/ECR), αιρετό μέλος περιφερειακής συνέλευσης: Κομητειακό Συμβούλιο Τόλνα Μέγτε

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ (ΕΤΠ),

- Υπογραμμίζει ότι η τοπικά παραγόμενη ενέργεια έχει σημαντικό δυναμικό όσον αφορά την παροχή ενεργειακής ασφάλειας, την αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και τη διασφάλιση οικονομικά προσιτών τιμών ενέργειας, με αποτέλεσμα τη μεγαλύτερη ενεργειακή αυτάρκεια των τοπικών και των περιφερειακών αρχών. Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών (ΕΤΠ) επισημαίνει το αναξιοποίητο δυναμικό της γεωθερμικής ενέργειας, η οποία παράγεται σε τοπικό επίπεδο και είναι καθαρή.
- Αναγνωρίζει ότι είναι ζωτικής σημασίας να δοθεί η δυνατότητα στους δήμους και τις περιφέρειες να επιτύχουν τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης για καθαρή ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές και ενεργειακή απόδοση, όπως περιγράφονται στη διακήρυξη της COP 28, στη δέσμη μέτρων προσαρμογής στον στόχο του 55 %, στη στρατηγική της ΕΕ για την ηλιακή ενέργεια, στο REPowerEU και στην Πράσινη Συμφωνία.
- Επισημαίνει ότι με την παρούσα γνωμοδότηση εφιστάται η προσοχή στη γεωθερμική ενέργεια, η οποία αποτελεί πηγή ενέργειας που μπορεί να αποφέρει οφέλη και να πληροί τις απαιτήσεις για την τοπικοποίηση της παραγωγής ενέργειας στην Ευρώπη.
- Θεωρεί ότι μια ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές που παράγεται σε τοπικό επίπεδο, όπως η γεωθερμική, θα μπορούσε να διαδραματίσει σημαίνοντα ρόλο στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας των τοπικών και των περιφερειακών αρχών, καθιστώντας παράλληλα την ΕΕ περισσότερο αυτάρκη και ασφαλή από ενεργειακή άποψη και συμβάλλοντας στην επίτευξη των στόχων περί απανθρακοποίησης. Η γεωθερμική ενέργεια αποφέρει άμεσα οφέλη στις τοπικές και τις περιφερειακές κοινότητες και οικονομίες, οι οποίες θα μπορούσαν να ωφεληθούν από μια στρατηγική σε επίπεδο ΕΕ.
- Σημειώνει ότι το δυναμικό της γεωθερμικής ενέργειας συζητείται σε διάφορα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, όπως η Επιτροπή Βιομηχανίας, Έρευνας και Ενέργειας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην έκθεσή της για τη γεωθερμική ενέργεια (2023/2111(INI)). Η παρούσα γνωμοδότηση αντλεί στοιχεία από σχετικές γνωμοδοτήσεις της ΕΤΠ και δίνει συνέχεια σε αυτές⁽¹⁾.
- Στηρίζει τους μηχανισμούς για την ανάπτυξη δημοτικών συστημάτων θέρμανσης και ψύξης από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και άλλων συστημάτων παραγωγής ενέργειας που βασίζονται σε τοπικά διαθέσιμες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.
- Σημειώνει ότι παρά τη χρήση ώριμων τεχνολογιών για την εξερεύνησή της, η γεωθερμική ενέργεια παραμένει σε πολλές περιπτώσεις σχετικά δαπανηρή, ενώ απαιτούνται μέτρα για την αύξηση της ικανότητας παραγωγής, της δημόσιας στήριξης και της διαφάνειας. Σε αυτά περιλαμβάνεται η επιτάχυνση της διαδικασίας έγκρισης και αδειοδότησης της τοπικής παραγωγής ενέργειας, ώστε να κλιμακωθεί και να είναι ανταγωνιστική ως προς τις τιμές.
- Επισημαίνει ότι η παρέμβαση πολιτικής είναι ιδιαίτερα σημαντική για μεγάλης κλίμακας επενδύσεις στον τομέα της γεωθερμικής ενέργειας, οι οποίες μπορεί να έχουν σημαντικό κόστος και περιβαλλοντικό αποτύπωμα εάν δεν αντιμετωπιστούν σωστά.
- Σημειώνει ότι η υφιστάμενη και καινοτόμος τεχνική βοήθεια και τα χρηματοδοτικά μέσα που έχουν ήδη στη διάθεσή τους οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές πρέπει να στηρίζουν τις δραστηριότητες έρευνας, σχεδιασμού και παραγωγής σε τοπικό επίπεδο. Αυτό ισχύει για το σύνολο της τοπικής παραγωγής ενέργειας, αλλά είναι ιδιαίτερα σημαντικό στην περίπτωση της παραγωγής γεωθερμικής ενέργειας.

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Τροποποίηση της οδηγίας σχετικά με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για την επίτευξη των νέων κλιματικών στόχων για το 2030» (ΕΕ C 301 της 5.8.2022, σ. 184). Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Δίκαιη και βιώσιμη μετάβαση στις περιφέρειες υψηλής έντασης γαιάνθρακα και ενέργειας» (ΕΕ C 498 της 30.12.2022, σ. 36), Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Μια πολυεπίπεδη διακυβέρνηση της Πράσινης Συμφωνίας. Προς την αναθεώρηση του κανονισμού για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα» (ΕΕ C, C/2024/1046, 9.2.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/1046/oj>).

10. Επιμένει ότι πρέπει να διαδοθούν οι βέλτιστες πρακτικές και τα ερευνητικά πορίσματα σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο στον τομέα της τοπικής και περιφερειακής παραγωγής ενέργειας, καθώς και να τονιστούν τα κοινωνικά και οικονομικά οφέλη της τοπικοποιημένης παραγωγής ενέργειας.

11. Υποστηρίζει την αξιοποίηση της παρούσας γνωμοδότησης και της υποστηρικτικής τεχνικής ανάλυσης για την ευρύτερη υιοθέτηση, εκμετάλλευση και χρήση της γεωθερμικής ενέργειας από τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές στην ΕΕ και στις χώρες τις ευρύτερης γειτονίας της ΕΕ.

12. Εφιστά την προσοχή στο δυναμικό της γεωθερμικής ενέργειας ως βασικού συντελεστή στην πορεία προς την κλιματική ουδετερότητα. Παρά το σχετικό κόστος, η γεωθερμική ενέργεια διακρίνεται για τις χαμηλές εκπομπές της και τη δυνατότητα συνεχούς επαναχρησιμοποίησης του νερού που παράγεται κατά τη διεργασία. Για να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα, είναι αναγκαίο να υποστηριχθούν οι συνδυασμένες γεωθερμικές λύσεις, δηλαδή η αξιοποίηση των θερμικών υδάτων και των αντλιών θερμότητας, και να μην εγχέονται τα χρησιμοποιημένα γεωθερμικά υγρά στο υπέδαφος πάνω από ένα μέγιστο όριο θερμοκρασίας νερού που έχει καθοριστεί.

13. Υπογραμμίζει ότι η τοπική παραγωγή ενέργειας είναι σημαντική. Έχει σημαντικές δυνατότητες όσον αφορά την ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας και την αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ενώ παράλληλα προσφέρει προστιτές τιμές ενέργειας και βοηθά τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές να επιτύχουν υψηλότερο επίπεδο ενεργειακής αυτάρκειας. Η ΕΤΠ υπογραμμίζει, εν προκειμένω, το αναξιοποίητο δυναμικό της καθαρής γεωθερμικής ενέργειας που παράγεται σε τοπικό επίπεδο.

Ενεργειακές προκλήσεις για την Ευρώπη και η συμβολή της γεωθερμικής ενέργειας στην αντιμετώπιση αυτών

14. Τονίζει ότι η παραγωγή γεωθερμικής ενέργειας σε τοπικό επίπεδο με τη στήριξη των τοπικών και των περιφερειακών αρχών συμβάλλει στην επίλυση των ενεργειακών προκλήσεων της Ευρώπης όσον αφορά την ανθεκτικότητα, την ενεργειακή ασφάλεια, την απανθρακοποίηση και την ευελιξία μέσω της γενικής αποθήκευσης ενέργειας.

15. Υποστηρίζει την έκκληση των τοπικών και των περιφερειακών αρχών για την περαιτέρω αύξηση του μεριδίου της γεωθερμικής ενέργειας στην τοπική παραγωγή ενέργειας. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα αξιοποιηθεί το δυναμικό και τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα του τοπικού επιπέδου, θα παρέχεται στήριξη στις τοπικές οικονομίες και στη διατήρηση και ανάπτυξη θέσεων εργασίας σε τοπικό επίπεδο, ενώ παράλληλα θα αναπτυχθούν τοπικές αλυσίδες αξίας που θα ανταποκρίνονται στην τοπική ζήτηση με την παροχή τοπικά παραγόμενης ενέργειας. Στο πλαίσιο αυτό, υπάρχει ανάγκη ανάπτυξης σχετικών επιχειρηματικών μοντέλων, συμπεριλαμβανομένων ενεργειακών κοινοτήτων υπό δημοτική διαχείριση, εταιρειών τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης, καθώς και εταιρικών σχέσεων με τοπικούς παρόχους ενέργειας, τελικούς χρήστες, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και ερευνητικά κέντρα.

16. Σημειώνει την επείγουσα ανάγκη τόσο στην ΕΕ όσο και παγκοσμίως για μείωση των τιμών της ενέργειας, ανάπτυξη καινοτόμων τεχνολογιών και ενίσχυση της υιοθέτησης λύσεων ανανεώσιμης ενέργειας από την αγορά. Εν προκειμένω, η γεωθερμική ενέργεια χαρακτηρίζεται στους τομείς της θέρμανσης και ψύξης και της ηλεκτρικής ενέργειας ως τεχνολογικά ώριμη, τοπικά διαθέσιμη, αξιοποιήσιμη και ελέγξιμη ανανεώσιμη πηγή ενέργειας.

17. Επισημαίνει ότι αρκετές τοπικές και περιφερειακές αρχές δηλώνουν ότι η γεωθερμική ενέργεια προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες για τους δήμους και τις περιφέρειες της Ευρώπης, οι οποίες παραμένουν ακόμη αναξιοποίητες.

18. Τονίζει ότι η τοπική παραγωγή γεωθερμικής ενέργειας θα μπορούσε να αναπτυχθεί περαιτέρω και να κλιμακωθεί όπου υπάρχει ήδη, μέσω της παροχής κατάλληλων δημόσιων εγγυήσεων και χρηματοδοτικών πιστώσεων για την ανάπτυξη υποδομών γεωθερμικής θέρμανσης και ψύξης και ηλεκτρικής ενέργειας.

19. Αναφέρεται στην τρέχουσα γεωπολιτική κατάσταση, η οποία εξακολουθεί να οδηγεί σε αύξηση των τιμών των ορυκτών καυσίμων και ταυτόχρονα θέτει τις υποδομές ορυκτών καυσίμων σε κίνδυνο επιθέσεων (δολιοφθορά), καθώς και στην ανάγκη για μετάβαση από τα ορυκτά καύσιμα για την εκπλήρωση των στόχων που ορίζονται στο ευρωπαϊκό νομοθέτημα για το κλίμα και στις παγκόσμιες δεσμεύσεις για την επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας. Πρέπει να διερευνηθούν νέες ευκαιρίες στην αγορά στον τομέα της θέρμανσης και ψύξης και της ηλεκτρικής ενέργειας που βασίζεται στη γεωθερμική ενέργεια σε διάφορα επίπεδα των τοπικών και των περιφερειακών αρχών.

Τοπική και περιφερειακή διάσταση της γεωθερμικής ενέργειας

20. Αναγνωρίζει την ισχυρή τοπική και περιφερειακή σημασία της γεωθερμικής ενέργειας, η οποία παράγεται στον φλοιό της γης και η οποία χρησιμοποιείται κυρίως για θέρμανση και τηλεθέρμανση, την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και για βιομηχανικές διαδικασίες. Υφίστανται ήδη αρκετές γεωθερμικές τεχνολογίες, οι οποίες βρίσκονται σε διαφορετικά επίπεδα ωριμότητας. Η θερμότητα συνήθως εξάγεται από το έδαφος με τη χρήση αντλιών ή γεωθερμικών γεωτρήσεων σε ένα ευρύ φάσμα εγκαταστάσεων, από μικρά κτίρια και επιφανειακή γεωθερμική ενέργεια χαμηλών θερμοκρασιών, έως μεγάλες εγκαταστάσεις και γεωθερμική ενέργεια από πηγές σε μεγάλο βάθος και υψηλών θερμοκρασιών. Κατά πόσον οι εναλλακτικές λύσεις είναι βιώσιμες από τεχνική και οικονομική άποψη, εξαρτάται, μεταξύ άλλων, από τις διαφορετικές γεωλογικές και γεωθερμικές συνθήκες. Η αξιοποίηση της θερμότητας εδάφους αποτελεί μία από τις δυναμικότερα αναπτυσσόμενες μορφές χρήσης της γεωθερμικής θερμότητας. Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας χρησιμοποιεί τη θερμότητα που αποθηκεύεται υπόγεια, μετατρέποντάς την σε ηλεκτρική ενέργεια μέσω τεχνολογιών ατμού. Ορισμένες από τις προαναφερθείσες τεχνολογίες είναι κατάλληλες για την εξόρυξη σπάνιων γαιών που υπάρχουν σε γεωθερμικά ύδατα.

21. Αναγνωρίζει ότι η γεωθερμική ενέργεια είναι η μόνη ανανεώσιμη πηγή ενέργειας που δεν μπορεί να παραχθεί από ηλιακή ενέργεια. Η ηλιακή, αιολική και παλιρροϊκή ενέργεια και η βιομάζα σχηματίζονται από την ενέργεια που εκπέμπει ο ήλιος στη γη. Η γεωθερμική ενέργεια είναι η μόνη ενέργεια που προέρχεται από τη θερμότητα της γης. Ταυτόχρονα, αυτά τα δύο είδη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας θα μπορούσαν να συνδυαστούν με στόχο την αύξηση της απόδοσης. Για παράδειγμα, υπάρχουν εφαρμογές που συνδυάζουν τη γεωθερμική με την ηλιακή ενέργεια η οποία αποθηκεύεται εποχικά σε φρέατα.

22. Σημειώνει ότι από τη σκοπιά των τοπικών και των περιφερειακών αρχών, η γεωθερμική ενέργεια αποτελεί ανανεώσιμη, καθαρή και τοπικά παραγόμενη πηγή ενέργειας χωρίς σημαντικό περιβαλλοντικό αποτύπωμα, όταν η παραγωγή της σχεδιάζεται, αναπτύσσεται και αξιοποιείται ορθά. Η πράσινη μετάβαση συνεπάγεται σημαντικό αρχικό κόστος το οποίο δεν μπορούν να καλύψουν όλοι οι δήμοι και όλες οι περιφέρειες χωρίς κάποια πολιτική μόχλευση και δημόσια χρηματοδότηση. Η εν λόγω παρέμβαση είναι καίρια σημασίας για τη διασφάλιση δικαίως, ισότιμης και χωρίς αποκλεισμούς μετάβασης για όλους τους δήμους και για όλες τις περιφέρειες. Ταυτόχρονα, λόγω των χαρακτηριστικών της, η γεωθερμική ενέργεια αποτελεί βιώσιμη επιλογή για πολλούς δήμους και περιφέρειες και μπορεί να διαδραματίσει καιρό ρόλο στη στήριξη της μετάβασης της ΕΕ με δίκαιο και χωρίς αποκλεισμούς τρόπο. Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνεται ότι η εξερεύνηση της γεωθερμικής ενέργειας μπορεί να περιλαμβάνει τη χρήση παροπλισμένων εγκαταστάσεων ορυκτών καυσίμων, όπως τα ανθρακωρυχεία, πράγμα που μπορεί να έχει θετικό αντίκτυπο για τις τοπικές κοινότητες και οικονομίες σε αυτές τις περιοχές.

23. Επισημαίνει ότι η έλλειψη δεδομένων αποτελεί σημαντική πρόκληση για τους δήμους που θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε διάφορους τύπους γεωλογικών δεδομένων και δεδομένων για το υπέδαφος, ώστε να είναι σε θέση να αξιολογούν τις αιτήσεις και να εκδίδουν οικοδομικές άδειες για γεωθερμικές εγκαταστάσεις. Η έλλειψη δεδομένων παρεμποδίζει τις προσπάθειες μείωσης των εκπομπών σε τοπικό επίπεδο, απανθρακοποίησης του ενεργειακού συστήματος και εξασφάλισης οικονομικά προσιτής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές για όλους. Η πρόσβαση σε γεωθερμικά δεδομένα διευκολύνει επίσης την κατάρτιση τοπικών οικοδομικών κανονισμών και χωροταξικών σχεδίων των δήμων. Συνεπώς, οι τοπικοί γεωθερμικοί πόροι μπορούν να λαμβάνονται περισσότερο υπόψη κατά τη χορήγηση οικοδομικών αδειών σε μια δεδομένη περιοχή.

24. Ζητεί την ανταλλαγή πληροφοριών προκειμένου να ενθαρρυνθούν οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές να χρησιμοποιούν τα γεωθερμικά ύδατα στα διάφορα θερμοκρασιακά τους επίπεδα. Τα δημόσια και τα ιδιωτικά κτίρια που εμπίπτουν στη διοικητική αρμοδιότητα των τοπικών και των περιφερειακών αρχών συνδέονται επίσης με την κλιμακωτή χρήση της γεωθερμικής ενέργειας. Η κλιμακωτή χρήση συνεπάγεται ότι τα γεωθερμικά ύδατα υψηλής έως χαμηλής θερμοκρασίας αξιοποιούνται με διαφορετικούς τρόπους. Τα ύδατα υψηλής θερμοκρασίας χρησιμοποιούνται κυρίως σε οικιστικά κτίρια και δημοτικά δίκτυα τηλεθέρμανσης, τα ύδατα χαμηλότερης θερμοκρασίας σε δημοτικές εγκαταστάσεις ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και στον τουρισμό, ενώ τέλος τα ύδατα χαμηλής θερμοκρασίας χρησιμοποιούνται στους τομείς της γεωργίας και της υδατοκαλλιέργειας. Ομοίως, όπου υπάρχουν κοιτάσματα γεωθερμικής ενέργειας υψηλότερης θερμοκρασίας, θα μπορούσαν να διερευνηθούν οι δυνατότητες βιομηχανικής χρήσης της γεωθερμικής ενέργειας για την κάλυψη των τοπικών αναγκών σε ηλεκτρική ενέργεια και βιομηχανική θέρμανση και ψύξη.

25. Σημειώνει ότι η συμβολή της γεωθερμικής ενέργειας στον εργασιακό τομέα σε τοπικό επίπεδο δεν θα πρέπει να υποτιμάται. Η στελέχωση των τοπικών γεωθερμικών σταθμών παραγωγής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των μηχανικών και των εμπειρογνομόνων σε θέματα γεωθερμίας με σκοπό τη στήριξη του σχεδιασμού, της παράδοσης και της συντήρησης των γεωθερμικών υποδομών, παρέχει καλές ευκαιρίες απασχόλησης, ιδίως στις αγροτικές περιοχές. Όπου απαιτείται, η παραγωγή γεωθερμικής ενέργειας θα πρέπει να υποστηρίζεται μέσω προγραμμάτων επανειδίκευσης των εργαζομένων. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι η εμπειρογνομosύνη που απαιτείται για την εξερεύνηση της γεωθερμικής ενέργειας θα μπορούσε να αντληθεί από τον τομέα της παραγωγής πετρελαίου και φυσικού αερίου. Ως εκ τούτου, υφίστανται ιδανικές ευκαιρίες για τον αναπροσανατολισμό του εργατικού δυναμικού υψηλής ειδίκευσης από αυτόν τον τομέα.

26. Εφιστά την προσοχή στις συνδικαλιστικές οργανώσεις, τις συμμαχίες ή τις κεντρικές οργανώσεις και ομάδες προβληματισμού των τοπικών και των περιφερειακών αρχών που μπορούν να παρέχουν συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με τη γεωθερμική ενέργεια. Η πληροφόρηση αυτή αφορά ζητήματα αδειοδότησης, τεχνολογίας, χρηματοδότησης και χρήσης της γεωθερμικής ενέργειας.

27. Επισημαίνει ότι, από τεχνολογική άποψη, το έδαφος, τα ύδατα και τα υπόγεια ύδατα της περιοχής δεν πρέπει να απειλούνται κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση γεωθερμικών έργων. Όπου δεν υφίστανται ήδη, πρέπει να προβλεφθούν αποτελεσματική νομοθεσία και μέτρα προστασίας που αποσκοπούν στη διασφάλιση της ποιότητας των υδάτων και του εδάφους, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη το χαμηλής θερμοκρασίας γεωθερμικό δυναμικό μικρού βάθους που είναι ευρέως διαθέσιμο στην Ευρώπη. Διατίθεται ήδη η κατάλληλη και φιλική προς το περιβάλλον τεχνολογία για επενδύσεις και αξιοποίηση αυτού του δυναμικού και το αρχικό κόστος εκμετάλλευσης είναι οικονομικά προσιτό.

28. Ζητεί περαιτέρω χρηματοδοτική βοήθεια και στήριξη για την ανάπτυξη της κατάλληλης ικανότητας αξιοποίησης του δυναμικού της τοπικής παραγωγής γεωθερμικής ενέργειας. Το αρχικό κόστος των μελετών σκοπιμότητας, της ανάλυσης συγκεκριμένων τοποθεσιών για έργα και των δοκιμαστικών γεωτρήσεων μπορεί να είναι υπερβολικά υψηλό για τους δήμους και τις περιφέρειες, παρεμποδίζοντας έτσι τη δρομολόγηση έργων γεωθερμικής ενέργειας. Σε αυτές τις περιπτώσεις, χρηματοδοτικοί μηχανισμοί, όπως τα κρατικά συστήματα εγγύησης δανείων για τη στήριξη δημόσιων επιχειρήσεων, μπορούν να αποτελέσουν επωφελές εργαλείο για την προώθηση της τοπικής παραγωγής γεωθερμικής ενέργειας και την άμβλυνση των οικονομικών φραγμών που αντιμετωπίζουν οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές κατά τα πρώτα στάδια της ανάπτυξης των έργων. Η υφιστάμενη νομοθεσία στον εν λόγω τομέα πρέπει να είναι κατάλληλη για την εφαρμογή και να στηρίζει τη δίκαιη μετάβαση.

Η γεωθερμική ενέργεια έχει στρατηγική σημασία στο ενεργειακό μείγμα των τοπικών και των περιφερειακών αρχών

29. Αναγνωρίζει ότι η παραγωγή γεωθερμικής ενέργειας συνετάγεται παραγωγή θέρμανσης, ψύξης και ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές με δυνατότητα μεταφοράς.
30. Σημειώνει ότι το τρέχον γεωπολιτικό πλαίσιο καταδεικνύει και συνεχίζει να επιβεβαιώνει τη σημασία των τοπικά παραγόμενων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως η γεωθερμική ενέργεια.
31. Αναφέρεται στην ανάγκη προσδιορισμού βέλτιστων πρακτικών στους κανονισμούς και στα επιχειρηματικά μοντέλα για διαφορετικές συνθήκες υπό τις οποίες εξάγεται η γεωθερμική ενέργεια και για διαφορετικές χρήσεις αυτής με σκοπό τη στήριξη των επενδύσεων στη γεωθερμική ενέργεια και την ανάπτυξη, τη λειτουργία και τη συντήρηση συστημάτων δικτύου (αγωγών) σε τοπικό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό, η γεωθερμική ενέργεια θα μπορούσε να προσφέρει ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα στις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές όσον αφορά τον καθορισμό του δικού τους ενεργειακού μείγματος.
32. Υπογραμμίζει την αναγκαιότητα διατύπωσης συγκεκριμένων συστάσεων για τη διασφάλιση της ομαλής εφαρμογής του REPowerEU. Οι συστάσεις αυτές μπορούν επίσης να συμβάλουν στην επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης, με σκοπό την επιτάχυνση της μετάβασης των τοπικών και των περιφερειακών αρχών σε ασφαλή και οικονομικά προσιτή ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές μέσω της ευρύτερης χρήσης της γεωθερμικής ενέργειας.
33. Επισημαίνει ότι, σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο, οι ενεργειακές κοινότητες αποτελούν ευκαιρία για την εδραίωση βιώσιμης, αποκεντρωμένης και δημοκρατικής ενεργειακής μετάβασης με την ενεργό συμμετοχή των τοπικών και των περιφερειακών αρχών. Οι εν λόγω ενεργειακές κοινότητες θα πρέπει να είναι ανοικτές και δημοκρατικές οργανωτικές μορφές από τη βάση προς την κορυφή, με οικειοθελή συμμετοχή. Με βάση την τροποποιημένη οδηγία για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές (RED II), οι κοινότητες ανανεώσιμης ενέργειας θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν τους τοπικά διαθέσιμους ανανεώσιμους πόρους (συμπεριλαμβανομένης της γεωθερμικής ενέργειας) με τη μορφή της καταλληλότερης νομικής οντότητας (π.χ. δημοτικοί οργανισμοί, συνεταιρισμοί, μη κερδοσκοπικές εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, εταιρείες ειδικού σκοπού κ.λπ.) που ταιριάζει καλύτερα στις τοπικές ενεργειακές ανάγκες και συνθήκες.
34. Τονίζει τον καίριο ρόλο της συμμετοχής των πολιτών στην αποκέντρωση της παραγωγής ενέργειας και της προαγωγής της ενεργού συμμετοχής για την ενίσχυση της πράσινης μετάβασης. Η ενεργός συμμετοχή όχι μόνον ενισχύει τη σύνδεση μεταξύ παραγωγής και κατανάλωσης, αλλά και προωθεί την ανάπτυξη μιας τοπικής αλυσίδας αξίας.
35. Ενθαρρύνει την παραγωγή θέρμανσης, ψύξης και ηλεκτρικής ενέργειας που στηρίζεται στη γεωθερμική ενέργεια στο πλαίσιο των κοινοτήτων ανανεώσιμης ενέργειας. Αυτό θα συμβάλει επίσης στην ευρύτερη υιοθέτηση έξυπνων συστημάτων μέτρησης σε τοπικό επίπεδο. Ομοίως, θα ευαισθητοποιηθεί το κοινό σχετικά με τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές ως παραγωγούς και καταναλωτές (παραγωγοί-καταναλωτές) τοπικά διαθέσιμης ενέργειας.
36. Σημειώνει ότι, ακόμη κι αν οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές θα μπορούσαν να λειτουργούν ως πραγματικές ενεργειακές κοινότητες που χρησιμοποιούν τη γεωθερμική ενέργεια, πρόκειται για δράση με μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Απαιτούνται άρτια επιχειρηματικά μοντέλα για την κάλυψη των δαπανών κεφαλαίου κατά την έναρξη της επένδυσης. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να υπάρχει εμπιστοσύνη μεταξύ των τοπικών και των περιφερειακών αρχών, των μελών της ενεργειακής κοινότητας και των εταιρειών παροχής ενεργειακών υπηρεσιών.
37. Αναγνωρίζει τη συμβολή της γεωθερμικής ενέργειας στην επίτευξη των στόχων των τοπικών και των περιφερειακών για μηδενικές καθαρές εκπομπές. Πρακτικοί τρόποι για την επίτευξη των εν λόγω στόχων είναι η θέρμανση και η ψύξη με ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα και η σταθερή και αξιόπιστη ισχύς βασικού φορτίου που παρέχουν οι γεωθερμικές μονάδες παραγωγής ενέργειας. Τα αποκεντρωμένα ενεργειακά συστήματα γεωθερμικών υποδομών μειώνουν τις απώλειες μεταφοράς και βελτιώνουν την ποιότητα του αέρα σε τοπικό επίπεδο, καθώς δεν βασίζονται στην καύση ορυκτών καυσίμων για θέρμανση και ψύξη, πράγμα που έχει άμεσα οφέλη για τη δημόσια υγεία, ενώ παράλληλα συμβάλλει στην επίτευξη ενός καθαρότερου και υγιέστερου περιβάλλοντος.

Βρυξέλλες, 17 Απριλίου 2024.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Vasco ALVES CORDEIRO